

ZN.5142.95.2019[mKOdrz]

Gmina Krosno Odrzańskie
ul. Parkowa 1
66-600 Krosno Odrzańskie

D E C Y Z J A

Na podstawie art. 89 p. 2, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 7 pkt 1, art. 6 ust.1. pkt 1 lit. b, c, f i p. 2 lit. a oraz art. 36 ust. 1 pkt 1 i 3, ust. 2a i 3, art. 36a ust. 1 i 2 i art. 37 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2067 t.j. ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2018, poz.1609 ze zm.), w oparciu o art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 tj. z późn. zm.), po rozpatrzeniu wniosku zgłoszonego przez Gminę Krosno Odrzańskie

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków
udziela pozwolenia na

- I. prowadzenie prac konserwatorskich przy 8 płytach nagrobnych eksponowanych na elewacjach kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim, który jest wpisany do rejestru zabytków pod nr L-524/A: Martina Tielckau i jego żony Anny Margarethy z domu Harring, Davida Gottfrieda (Johanna Davida?) Klette (zm. 1739 r.), Gottfrieda Kletschke i jego żony Anny z domu Rothe (epitafium nieznanego przedstawiciela rodu Klette), nieznaney z nazwiska Elisabeth (zm. 1704 r.), Barbary von Knobelsdorff z domu von Kalckreuth (zm. 1599 r.), Dorothei Rothe z d. Becker (zm. 1568 r.), Augustina Hidebrandt (zm. 1663 r.) i Andreeasa Georga Klette (zm. 1756 r.), wpisanych do rejestru zabytków pod nr L-B-142 poz. 2-9, w następującym zakresie:

1. wykonanie dokumentacji fotograficznej każdej z płyt,
2. wykonanie stelażu dla każdej z płyt, który stanowić będzie korpus zabezpieczający płytę podczas demontażu, transportu i składowania,
3. ostrożny demontaż płyt,
  - * *odkuwanie tynków z najbliższych okolic płyt przeprowadzić z najwyższą ostrożnością, aby nie uszkodzić płyt oraz innych, historycznych warstw i elementów,*
  - * *w przypadku natrafienia podczas demontażu na relikty wcześniejszych wypraw tynkarskich, malarskich, pobiał, detali kamieniarskich, ceramicznych itp. należy niezwłocznie powiadomić Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dalej LWKZ) w celu dokonania oględzin oraz zadokumentować stratygrafię,*

- * ze względu na fakt, iż teren przykościelny pełnił dawniej funkcję cmentarza, podczas odkopywania płyt nagrobnych Augustina Hildebrandt i Dorothei Rothe z d. Becker wymagane są badania archeologiczne, na które należy uzyskać pozwolenie LWKZ;
  - * demontaż płyt wmontowanych w ścianę w kawalkach przeprowadzić w sposób zabezpieczający każdy z elementów przed zgubieniem i dekompletacją;
  - * po demontażu dokumentację fotograficzną odwroci wszystkich płyt należy przekazać LWKZ,
4. transport płyt na stelażach stabilizujących do wnętrza kościoła,
    - * lokalizację i sposób umocowania płyt należy uzgodnić z LWKZ,
  5. oczyszczenie płyt z resztek zaprawy, ziemi, osypujących się fragmentów, kurzu i brudu przy pomocy miękkich szczotek oraz noży szewskich, odpylenie powierzchni,
  6. obustronna dezynfekcja płyt preparatem glonobójczym i grzybobójczym, metodą strumieniową, pod ciśnieniem,
  7. odsalanie metodą migracji soli do rozszerzonego środowiska,
    - * prace określone w p. 5, 6 i 7 należy prowadzić w sposób bezpieczny dla zachowanych warstw.

Prace zostaną wykonane na podstawie zawartego w Programie badań konserwatorskich dla demontażu płyt epitafijnych kościoła pw. św. Jadwigi Śląskiej programu prac konserwatorskich autorstwa mgra Andrzeja Sośnierza i mgr inż. Krystyny Czajkowskiej;

II. prowadzenie robót budowlanych na elewacjach i we wnętrzu kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim, który wpisany jest do rejestru zabytków pod nr L-524/A oraz w obrębie dz. nr 129 na pl. św. Jadwigi, na terenie wpisanego do rejestru zabytków pod nr 102 i 2179 układu urbanistyczno-krajobrazowego Krosna Odrzańskiego w następującym zakresie:

1. wykonanie pionowej izolacji ścian zewnętrznych w postaci mat bentonitowych;
  - * prowadzenie prac ziemnych wymaga zapewnienia przez inwestora badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie LWKZ w trybie decyzji administracyjnej;
  - * prace ziemne należy prowadzić etapowo, w sposób bezpieczny dla konstrukcji obiektu;
  - * po wykonaniu wykopu w pobliżu okienka krypty znajdującej się w ścianie wschodniej części północnej transeptu kościoła należy rozpoznać stan zachowania wnętrza krypty, w szczególności stopnia zawilgocenia oraz powiadomić LWKZ o wynikach rozpoznania w celu ustalenia dalszego sposobu postępowania;
  - * należy odblokować zamurowane okienko krypty znajdującej się w ścianie zachodniej w części południowej transeptu, w celu zapewnienia wentylacji;
2. oczyszczenia ścian w wykopie z resztek gruntu za pomocą szczotek, sprzętu ręcznego, sprężonego powietrza - bez użycia wody;
3. uzupełnienie drobnych ubytków w murze;
  - * uzupełnienia należy wykonać w technice oryginału,
4. wykonanie obrzutki wyrównującej tynkiem o wysokiej przepuszczalności np. Remmers Grundiermörtel lub innym, o równoważnych parametrach;
5. wyprofilowanie gruntu w wykopie, przy ścianie fundamentowej ze spadkiem od budynku;

6. ułożenia bentomaty;
7. ułożenia warstwy folii kubelkowej ze spadkiem na zewnątrz;
  - * *przed mocowaniem folii kubelkowej LWKZ zaakceptuje sposób mocowania na podstawie próby o długości min. 1 m,*
8. zasypanie wykopu;
  - * *należy zapewnić spadek terenu od murów kościoła na zewnątrz;*
9. wykonanie izolacji poziomej 8 kolumn w postaci iniekcji ciśnieniowej środkami do iniekcji firm Schomburg, Weber-Dietermann, Remmers lub innymi równoważnymi,
  - * *iniekcję należy wykonać w miejscu wtórnych płytek cokolowych, tuż przy posadzce;*
10. skucie zniszczonych i zawilgoconych tynków na elewacjach, we wnętrzu kruchty wejściowej (przyziemie wieży) oraz we wnętrzu krucht bocznych (po północnej i południowej stronie) oraz na kolumnach,
  - * *warunkiem przystąpienia do skuwania tynków jest przeprowadzenie badań konserwatorskich zgodnie z pozwoleniem LWKZ znak ZN.5142.24.2019 [mKOD] z dnia 17.09.2019 roku,*
  - * *wnioskodawca zawiadomi LWKZ o terminie przystąpienia do skuwania tynków przynajmniej z 7-dniowym wyprzedzeniem,*
  - * *prace określone w p. 10 należy prowadzić pod nadzorem dyplomowanego konserwatora zabytków, tj. osoby posiadającej doświadczenie i kwalifikacje zawodowe w zakresie konserwacji i restauracji zabytków, zgodnie z treścią art. 37 a cyt. ustawy o ochronie zabytków;*
  - * *w przypadku natrafienia w trakcie prac na wartościowe, historyczne warstwy malarskie, tynki, kamienne i ceramiczne detale architektoniczne itp., należy wstrzymać działania w tych miejscach i bezzwłocznie powiadomić o tym LWKZ;*
11. osuszanie murów strumieniem ciepłego powietrza,
  - * *osuszanie należy prowadzić z zachowaniem szczególnej ostrożności i w sposób bezpieczny dla zabytku,*
12. oczyszczenie podłoża z resztek luźnego tynku poprzez szczotkowanie lub sprzętem mechanicznym (odkurzaczem lub poprzez nadmuch sprężonego powietrza) bez użycia wody;
13. wypełnienia spoin i wyrównanie powierzchni;
14. neutralizacja soli;
15. impregnacja ścian przed nałożeniem tynku renowacyjnego np. środkiem Remmers Impragnierung BFA lub innym równoważnym;
16. usunięcie korozji biologicznej ścian zewnętrznych np. środkiem Remmers Grünbelag Entferner lub innym równoważnym;
17. wykonanie tynków renowacyjnych,
18. scalenie fakturowe i kolorystyczne partii naprawianych z istniejącymi;
  - * *LWKZ zatwierdzi sposób scalania na podstawie wykonanych prób fakturowych i kolorystycznych,*
19. gruntowania ścian przed malowaniem np. środkiem Remmers Tiefengrund lub innym równoważnym;
20. malowania ścian farbą wysoce paroprzepuszczalną, na zewnątrz - Remmers ElastoFlex-fassadenfarbe, wewnątrz-Remmers Innenmatt LF lub innymi równoważnymi, w kolorystyce wg wzornika kolorów Terranova Spectrum - tynki i gzymsy elewacji zewnętrznych -gg kolor nr 100A (biel), cokół - kolor nr 100D (lekko ciemniejszy odcień

bieli), ściany wewnętrzne - kolor nr 275B (zieleń), kolumny - kolor nr 275C(zieleń), ościeża okienne - biel;

* *przed malowaniem LWKZ zatwierdzi kolorystykę na podstawie prób kolorystycznych,*

* *prace wymienione w cz. II p. 2-4 i 9-20 należy prowadzić pod nadzorem dyplomowanego konserwatora zabytków;*

21. wykonanie lub naprawa miedzianych koszy rynnowych,

* *wzór koszy należy przedstawić LWKZ celem akceptacji.*

Inwestycja zostanie wykonana na podstawie dokumentacji projektowej pn. *Remont budynku kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim w zakresie zabezpieczeń przeciwwilgociowych (tom 2)* mgr inż. Włodzimierza Danielczaka w sierpniu 2019 roku.

Termin ważności pozwolenia - **31 grudnia 2023 roku.**

Pozwolenia udziela się pod warunkiem spełnienia obowiązków polegających na:

- kierowaniu robotami budowlanymi i wykonywaniu nadzoru inwestorskiego przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37c ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (zwanej dalej *ustawą*);
- przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osób, o których mowa powyżej:
  1. imienia, nazwiska i adresu ww. osób,
  2. dokumentów potwierdzających spełnianie przez ww. osoby wymagań, o których mowa w art. 37c ustawy,
  3. oświadczenia ww. osób, o których mowa powyżej o przyjęciu obowiązku kierowania robotami budowlanymi oraz o przyjęciu obowiązku wykonywania nadzoru inwestorskiego,
- kierowaniu pracami i badaniami konserwatorskimi albo samodzielnego ich wykonywania oraz sprawowania nadzoru konserwatorskiego podczas inwestycji przez osoby spełniające wymagania, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2, art. 37b ust. 1 i 3 albo art. 37d ust. 1 ustawy,
- przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac lub badań, a w toku prac lub badań, na 14 dni przed dokonaniem zmiany osób, o których mowa powyżej:
  - a. imienia, nazwiska i adresu ww. osób,
  - b. dokumentów potwierdzających spełnianie przez te osoby wymagań, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2, art. 37b ust. 1 i 3 albo art. 37d ust. 1 ustawy,
  - c. oświadczenia ww. osób o przyjęciu obowiązku kierowania ww. działaniami albo samodzielnego ich wykonywania,
- prowadzeniu dokumentacji przebiegu prac i badań konserwatorskich w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć i przekazaniu jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac i badań,
- opracowania sposobu postępowania z zabytkiem po zakończeniu wskazanych w pozwoleniu prac i przekazaniu tego opracowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków oraz użytkownikowi obiektu w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac,

- zawiadomieniu wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu robót,
- niezwłocznym zawiadomieniu wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu działań,
- dokonaniu odbioru końcowego z udziałem przedstawiciela wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- zachowaniu pozostałych warunków wskazanych w sentencji pozwolenia,
- dokonywania odbioru badań z udziałem wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zawiadomienia i dane, o których mowa powyżej należy kierować pisemnie na adres urzędu, na adres poczty elektronicznej sekretariat.zgora@lwkz.pl lub faksem na nr 68 325 37 45.

u z a s a d n i e

Do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Zielonej Górze wpłynął wniosek w sprawie wydania pozwolenia na remont dolnych partii elewacjach i wewnątrz kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim oraz w obrębie dz. nr 129 na placu św. Jadwigi, a także na prowadzenie prac konserwatorskich przy zespole epitafiów eksponowanych na elewacjach kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi w Krośnie Odrzańskim.

Kompetencje Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie wynikają z faktu objęcia kościoła pw. św. Jadwigi Śląskiej ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków pod nr L-524/A, lokalizacji dz. nr 129 na placu św. Jadwigi na terenie wpisanego do rejestru zabytków pod nr 102 i 2179 układu urbanistyczno-krajobrazowego Krosna Odrzańskiego, oraz wpisania epitafiów do rejestru zabytków pod nr L-B-142 poz. 2-9. Materiałnoprawną podstawą rozstrzygnięcia jest art. 36 ust. 1 p. 1 i 3 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zgodnie z którym prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych oraz badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim zlokalizowany jest na obszarze tzw. dolnego miasta. Pierwotna, prawdopodobnie romańska bazylika w XIV–XV wieku otrzymała formę halową. Po pożarze w roku 1708 kościół odbudowano w kształcie odpowiadającym konfesji ewangelickiej, bowiem od czasu reformacji był on w posiadaniu protestantów. Świątynia powiększona została o skrzydło transeptu i nakryta dachem mansardowym. Elewacje otrzymały dwie kondygnacje niskich okien, oświetlających opięte emporami wewnątrz. Po 1945 empory usunięto. Wieża, w niższych kondygnacjach być może romańska, zwieńczona jest barokowym hełmem, odtworzonym w 1886 r., po spaleniu oryginalnego. O średniowiecznym pochodzeniu zbarokizowanej świątyni świadczą przypory i ostrołuczne okna wieży. W roku 1979 w kościele założono współczesną posadzkę oraz wykonano częściową polichromię wewnątrz. Po 1997 roku na elewacjach wykonano nowe tynki cementowo - wapienne.

Objęte niniejszym pozwoleniem działania związane są z obserwowanym, postępującym zawilgoceniem dolnych partii kościoła, którego skutki widoczne są zarówno na elewacjach, jak i we wnętrzu obiektu. W roku 2007 dr inż. Zenon Duda przedstawił opracowanie pt. *Badania i analiza stanu zawilgocenia wraz z koncepcją zabezpieczenia przeciwwilgociowego zabytkowego kościoła pw. św. Jadwigi w Krośnie Odrzańskim*, zaś w roku 2017 doc. dr inż. Mikołaj Kłapoć opracował *Ekspertyzę techniczną dotyczącą zabezpieczenia przed wilgocią ścian kościoła pw. św. Jadwigi w Krośnie Odrzańskim*. Autorzy ww. opracowań, jako podstawową

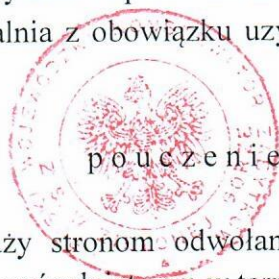
przyczynę zawilgocenia murów świątyni wskazali brak prawidłowego systemu odprowadzania wody od zabytku oraz podciąganie kapilarne. Na podstawie ww. opracowań sporządzono załączoną do wniosku dokumentację projektową pn. *Remont budynku kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim w zakresie zabezpieczeń przeciwwilgociowych*. Ponieważ na elewacjach kościoła eksponowane są cenne płyty nagrobne i epitafijne, które z powodu zawilgocenia murów są w złym stanie zachowania, na etapie wstępnym niezbędny jest demontaż obiektów oraz przeniesienie do wnętrza świątyni. Działania powyższe zostaną wykonane zgodnie z Programem badań konserwatorskich dla demontażu płyt epitafijnych kościoła pw. Św. Jadwigi Śląskiej. Działania remontowo-konserwatorskie zostaną poprzedzone rozpoznaniem przyczyn i zakresu zawilgocenia poprzez wykonanie sondażowych badań wilgotności murów, a także rozpoznaniem konserwatorskim zachowanych na elewacjach i we wnętrzach warstw technologicznych.

Planowane w kościele, na terenie dawnego cmentarza przykościelnego i przy płytach epitafijnych działania zakładają nieodwracalną ingerencję w ich strukturę, polegającą m. in. na usuwaniu tynków, demontażu epitafiów, czy wykonaniu wykopów. Ze względu na powyższe, mając na uwadze wysoką wartość artystyczną, historyczną i naukową średniowiecznego kościoła farnego w Krośnie, płyt epitafijnych oraz, stanowiącego dawny cmentarz przykościelny, terenu wokół, w niniejszej decyzji wprowadzono warunki wymagane przepisami o ochronie zabytków. Wynikają one m. in. z art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zgodnie z którym *ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieżenie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku*, a także z art. 36 ust. 2a i ust. 3, zgodnie z którymi *pozwolenia mogą określać warunki, które zapobiegają uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku oraz wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić podjęcie działań objętych pozwoleniem od przekazania przez wnioskodawcę w oznaczonym terminie określonych informacji dotyczących działań wymienionych w pozwoleniu, zastrzegając odpowiedni warunek w treści pozwolenia*.

Wobec powyższego na podstawie 36 i 37, art. 6, art. 7 pkt 1, art. 91 ust. 4 pkt. 4, art. 89 pkt 2 ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami orzeczono jak w sentencji.

Informuje się, że:

- wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku (art. 47 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami);
- niniejsze pozwolenie nie zwalnia z obowiązku uzyskania innych wymaganych przepisami prawa pozwoleń i decyzji.

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowe w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa

do wniesienia odwołania. (art. 127a. § 1, art. 130 § 4 Kpa).

Zgodnie z art. 107d ustawy o ochronie zabytków: kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
dr Barbara Bieliniś-Kopeć

otrzymuje:

adresat

wraz z:

- Programem badań konserwatorskich dla demontażu płyt epitafijnych kościoła pw. Św. Jadwigi Śląskiej autorstwa mgra Andrzeja Sośnierza i mgr inż. Krystyny Czajkowskiej - 1 egz.
- Dokumentacją projektową pn. Remont budynku kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim w zakresie zabezpieczeń przeciwwilgociowych (tom 2) mgr inż. Włodzimierza Danielczaka w sierpniu 2019 roku -1 egz.

aa. 10232 oprac. A. Skowron 02.10.2019.

Zwolniono z opłaty skarbowej na podstawie art. 7 p.3 ustawy z dnia 16.11.2006 r.
o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635) A Skowron st. insp. ochrony zabytków